Z BLOGU IUSTORIA

Spor o děti: co musíte vědět jako rodič — a co vás nemine

> *Opatrovnické řízení není běžný civilní spor. Hlavní postavou není rodič, ale dítě. Deset věcí, které rodičům říká recentní judikatura Ústavního soudu — i když to někdy bolí.*

MGR. BÁRA BARTOŇKOVÁ

22. 4. 2026 · 14 min čtení

Tenhle článek budou číst rodiče, kteří stojí na začátku něčeho, co nikdy nechtěli. Nebo jsou uprostřed a nemůžou dýchat. Nebo mají soud za sebou a chtějí pochopit, proč dopadl tak, jak dopadl.

Všem platí totéž: spor o děti není běžný civilní spor, ve kterém soud rozdělí práva mezi dva dospělé. V opatrovnickém řízení je hlavní postavou dítě. Z toho plyne skoro všechno ostatní.

Kdo jde k soudu s představou, že soud konečně potvrdí, kdo byl horší partner, zpravidla se mýlí. Už u rozvodu samotného se ukazuje, že rozdíl mezi dohodou a bojem předurčí, jak bude vypadat řízení o dětech. Judikatura Ústavního soudu z posledních měsíců opakuje, že soud má řešit hlavně:

- co je v nejlepším zájmu dítěte,
- jaké uspořádání je pro ně stabilní, bezpečné a funkční,
- co si dítě skutečně myslí a prožívá,
- a zda rodiče nepoužívají spor o dítě jako pokračování sporu mezi sebou.

Tady je deset věcí, které by měl znát každý rodič, který do opatrovnického řízení jde nebo o něm uvažuje.

1. Nemáte nárok na „půlku dítěte“. Soud nemusí nastavit péči 50:50.

Tohle bývá první velké překvapení. Klíčový je nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3718/25 ze dne 30. 3. 2026. Rovnoměrná péče podle něj není výchozí nastavení. Soud nemá automaticky začít u modelu 50:50 a teprve pak hledat, proč by to nešlo.

Naopak:

- primárním hlediskem je vždy nejlepší zájem dítěte,
- péče obou rodičů může být i asymetrická,
- rovnocennost rodičovské role neznamená stejný počet dní.

Ústavní soud také připomněl, že od novely účinné od 1. 1. 2026 se soud nemá upínat k nálepkám „výlučná“ nebo „střídavá“ péče, ale má určit vhodný rozsah péče obou rodičů. V červenci 2026 to rozvedl v nálezu sp. zn. IV. ÚS 765/26: „rovnocenná“ péče má hodnotový význam, „rovnoměrná“ jen kvantitativní, a zaměňovat je nelze. Přehled nové úpravy najdete v článku Co se změnilo v rodinném právu.

Kdo jde do řízení s požadavkem „chci svou spravedlivou půlku“, je procesně slabý. Soud víc zajímá škola, denní režim dítěte, stabilita bydlení, dojíždění, zdraví a to, jestli rodiče spolu dokážou komunikovat.
Kontinuita dosavadní péče a názor dítěte často váží víc než počet hodin v týdnu.
Asymetrická péče není automaticky nespravedlivá. Někdy je to nejlepší, co pro dítě zrovna existuje.
Dítě není majetek, který se dělí na ideální poloviny. Kdo vede spor tímto způsobem, obvykle si procesně uškodí.
A dítěti taky.

2. Chcete změnit nastavenou péči? Nestačí, že s ní dlouhodobě nesouhlasíte.

Tentýž nález I. ÚS 3718/25 je zásadní ještě v jednom. Pokud už existuje pravomocné rozhodnutí nebo schválená dohoda o péči, změna nepřijde jen proto, že si jeden rodič myslí, že by to teď mělo být jinak. Musí nastat změna poměrů.

Ústavní soud zdůraznil, že:

- změna dosavadní péče vyžaduje relevantní změnu okolností,
- novela účinná od 1. 1. 2026 sama o sobě stará rozhodnutí „neotevírá“,
- soud posuzuje, zda je změna nutná k ochraně nejlepšího zájmu dítěte.

Chcete-li změnu, nepřinášejte znovu staré výtky vůči bývalému partnerovi. Soud se ptá, co se od posledního rozhodnutí změnilo.
Silné argumenty: změněné potřeby dítěte, jeho školní situace, zdraví nebo názor; změna vašeho pracovního či bytového zázemí; vývoj spolupráce rodičů.
Slabý argument: „nelíbilo se mi to tenkrát a nelíbí se mi to ani teď“.
Častá chyba je přehrát v novém řízení starý partnerský konflikt. Soud ale nehledá, proč byl partner špatný před třemi lety. Hledá, co je dnes jinak pro dítě.

3. Nejlepší zájem dítěte je střed všeho. Vaše zraněná spravedlnost ne.

V nálezu I. ÚS 3718/25 popsal Ústavní soud nejlepší zájem dítěte jako pružný a individuální pojem. Nejde o poučku, kterou soud vloží do rozsudku. Musí ji naplnit konkrétním obsahem.

Soud proto zvažuje mimo jiné:

- stabilitu prostředí,
- sociální a vzdělávací vazby,
- potřebu kontinuity,
- zvláštní potřeby konkrétního dítěte,
- jeho názor,
- a to, zda navržený režim v praxi funguje.

A ještě jeden detail: chyby a viny rodičů v jejich vzájemném vztahu mohou hrát jen podružnou roli a nad zájmem dítěte nepřeváží.

„Podvedla mě“, „byl to hrozný partner“, „zasloužím si satisfakci“ – lidsky pochopitelné, právně slabé. Váhu má to, co dítě konkrétně potřebuje, kdo mu to zajišťuje a co je pro ně dlouhodobě udržitelné.

4. Styk s druhým rodičem není automat. Jeho absence ale není normální stav.

V usnesení sp. zn. I. ÚS 3672/25 ze dne 17. 3. 2026 Ústavní soud řekl věc, která se v praxi často zjednodušuje: ne každé rozhodnutí, které neurčí styk s druhým rodičem, je protiústavní.

Jinými slovy:

- právo rodiče podílet se na výchově není absolutní,
- styk lze omezit, výjimečně i neupravit, pokud to vyžaduje nejlepší zájem dítěte,
- legitimním důvodem může být i jasně formulované přání dítěte, které je schopné zaujmout jednoznačné stanovisko.

Pasivní rodič je přitom v podstatně horší pozici. Součástí rodičovské odpovědnosti je aktivní snaha vztah udržet nebo obnovit.

Nestačí říct „druhý rodič mi dítě odcizil“. Soud bude zkoumat i to, co jste pro vztah s dítětem dělali vy.
Dlouhá pasivita se obrací proti rodiči. Pozdní „já bych rád, ale…“ rodičovskou odpovědnost neunese.
Soud nemusí vynucovat kontakt za každou cenu, pokud by nařízení vztah nenapravilo a konflikt ještě prohloubilo.
Pro některé rodiče je to bolestné: soud někdy dojde k závěru, že vynucený styk dítěti v tu chvíli víc škodí, než pomáhá. Neznamená to, že schvaluje odcizení. Po letech konfliktu se některé vztahy dají obnovovat jen opatrně, ne soudním příkazem ze dne na den. Víc v článku Když dítě nechce k druhému rodiči.

5. Přání dítěte má váhu. Nejde ale o hlasování v rodině.

V usnesení I. ÚS 3672/25 Ústavní soud připustil, že jasně formulované přání dítěte může být důvodem, proč soud neupraví styk tak, jak si přeje rodič. Z usnesení sp. zn. I. ÚS 2789/25 ze dne 12. 3. 2026 plyne, že soudy mohou vycházet z dlouhodobě vyjadřovaného přání dítěte a při změně okolností podle něj upravit péči.

Názor dítěte soud zajímá a s věkem a vyspělostí jeho význam roste.
Navádět dítě proti druhému rodiči je mimořádně riskantní. „Naučené věty“ bývají v řízení rozpoznatelné častěji, než rodiče čekají.
Soud nehodnotí jen to, co dítě řekne, ale i jak, proč a v jaké situaci to říká.
Přání dítěte není referendum o oblíbenosti rodičů. A dítě není soudce svých rodičů.

6. Rychlé rozhodnutí není zkratka k vítězství.

V usnesení sp. zn. IV. ÚS 1863/25 ze dne 18. 3. 2026 Ústavní soud připomněl limity předběžného opatření ve věcech dětí. Jde jen o dočasný nástroj a řízení o něm neumožňuje poznat všechna specifika dítěte. Nemůže proto nahradit důkladné dokazování ve věci samé.

Od ledna 2026 platí nová pravidla. Ve věcech péče a styku předběžné opatření nahradilo **prozatímní rozhodnutí**. Soud ho smí vydat, až když se k návrhu mohli vyjádřit všichni účastníci včetně dítěte. Trvá nejvýš tři měsíce. Když už běží řízení ve věci samé, může ho soud prodloužit celkem na šest měsíců, déle jen výjimečně. Proti rozhodnutí o návrhu není odvolání. V létě 2026 Ústavní soud dvakrát konstatoval porušení práv rodiče, kterému soud návrh včas nedoručil a nedal mu prostor reagovat (nálezy sp. zn. I. ÚS 1382/26 a II. ÚS 1971/26). Logika závěrů z IV. ÚS 1863/25 přitom platí dál.

Návrh musí ukázat skutečnou potřebu upravit poměry hned. Netrpělivost nestačí.
V návrhu na prozatímní rozhodnutí musíte uvést, jak jste o věci s druhým rodičem komunikovali a zda jste ho o návrhu předem vyrozuměli.
Když návrh dostanete vy, reagujte hned. Odvolání nebude, jediná šance ovlivnit výsledek je vyjádření u okresního soudu.
Pro akutní ohrožení dítěte prozatímní rozhodnutí neslouží. Tam volejte policii a OSPOD, který může navrhnout zvláštní předběžné opatření.

7. Předběžná vykonatelnost musí být opravdu odůvodněná.

V nálezu sp. zn. III. ÚS 3700/25 ze dne 5. 2. 2026 Ústavní soud zrušil rozhodnutí, která bez přesvědčivého zdůvodnění prohlásila za předběžně vykonatelný rozsáhlý nepřetržitý styk malého dítěte (tři a půl roku) s jinou osobou než rodičem.

Soud musí uvést:

- jaké konkrétní okolnosti byly zjištěny,
- jaká těžko nahraditelná nebo značná újma by dítěti bez okamžité vykonatelnosti hrozila,
- a proč je takový postup v zájmu konkrétního dítěte.

Z téhož nálezu plyne ještě jedno: usiluje-li o styk jiná osoba než rodič, soud musí nejprve postavit najisto, že k ní má dítě skutečný citový vztah. Dobrá vůle dospělého nestačí.

V rodinných věcech často zaznívá „musíme jednat rychle“. Někdy ano. Rychlost bez odůvodnění ale dítě nechrání. Někdy je to jen urychlená chyba.

8. Omezení kontaktu musí mít perspektivu.

Kde hrozí dítěti násilí, může být i úplný zákaz styku s rodičem přiměřený. V usnesení sp. zn. I. ÚS 3588/25 ze dne 25. 2. 2026 Ústavní soud neshledal protiústavním zákaz styku s otcem, který byl trestně stíhán pro násilí vůči dětem i matce. Zároveň ale upozornil, že čím déle takové opatření trvá, tím silnější zásah představuje a tím pečlivěji je třeba jeho trvání zdůvodňovat.

Asistovaný styk nemá být dlouhodobým řešením. Má zklidnit vypjaté vztahy a umožnit bezpečný kontakt, a když to podmínky dovolí, rozšiřovat se. Cestou k tomu ale není řetězení rychlých opatření. V usnesení sp. zn. II. ÚS 191/26 ze dne 13. 2. 2026 Ústavní soud neshledal pochybení v tom, že soudy odmítly asistovaný styk rozšířit předběžným opatřením, když se řízení ve věci samé blížilo ke konci a styk mezitím probíhal. Konečnou úpravu nelze nahrazovat opakovanými předběžnými opatřeními. Rozsáhlejší výklad o ochraně dětí před násilím najdete v článku Domácí násilí a právo.

Asistovaný styk není prohra ani cejch. Často je to rozumný most k obnově vztahu.
Nemá ale zůstat zamrzlým režimem bez vyhlídky na další krok.
Soud průběžně zvažuje, zda se lze posunout k běžnějšímu kontaktu, nebo naopak ochranu posílit.
Soudy tím vzkazují dvěma typům rodičů dvě nepříjemné věci. Rodiči, který chce úplný zákaz kontaktu: bez doloženého rizika ho nedostane. Rodiči, který se spokojí s tím, že „aspoň něco má“: ani asistovaný styk není samozřejmost na věčné časy.

9. Výživné nesmí spadnout z nebe. Soud musí ukázat výpočet.

Ve sporech o děti bývá druhým bojištěm výživné. Klíčový je nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1952/25 ze dne 12. 2. 2026.

Ústavní soud v něm vytkl obecným soudům, že výživné určily nepřezkoumatelně. Nestačí konstatovat, že rodiče mají nějaké příjmy a dítě nějaké potřeby. Z odůvodnění musí být patrné:

- jaké příjmy a majetkové poměry soud považoval za rozhodné,
- jak se životní úroveň rodičů promítá do životní úrovně dítěte,
- a jak soud došel ke konkrétní částce.

Výživné je příjmem dítěte a nemá kompenzovat příjmy pečujícího rodiče. Má pokrýt potřeby dítěte a dopřát mu podíl na životní úrovni rodičů. A pozor: ani při střídavé péči, kdy se rodiče na péči podílejí stejně, podle Ústavního soudu nelze výživné automaticky pominout. Soud ho musí stanovit tak, aby odpovídalo životní úrovni obou rodičů. K výpočtu a vymáhání po novele jsem napsala samostatný článek o výživném.

Příjmy a majetek doložte konkrétně: výplatní pásky, daňová přiznání, majetkové poměry.
Potřeby dítěte popište v reálných položkách, ne v obecných kategoriích.
Vyžadujte přezkoumatelný výpočet. Pokud výživné napadáte, hledejte mezeru v odůvodnění.

10. Ve sporu o dítě nemusíte být tím, kdo dítě zastupuje. Někdy ani nesmíte.

Pokud může dojít ke střetu zájmů mezi rodičem a dítětem, rodič dítě zastupovat nemůže a soud mu jmenuje opatrovníka (§ 892 odst. 3 občanského zákoníku). Ústavní soud to dělá rutinně i ve vlastních řízeních, například usnesením sp. zn. II. ÚS 611/26 ze dne 18. 3. 2026.

Část rodičů to nese osobně: „Jak to, že za moje dítě mluví někdo jiný?“ Logika je ale prostá. Dítě je v řízení účastníkem a jeho zájmy se od zájmů rodiče mohou lišit. Proto potřebuje samostatné zastoupení.

Opatrovníkem dítěte bývá typicky OSPOD, někdy advokát.
Hlas opatrovníka nemusí kopírovat hlas žádného z rodičů. Tak je to zamýšleno.
Berte opatrovníka jako ochranu dítěte, ne jako útok na svá rodičovská práva.

Co u soudu funguje a co ne

Shrnutí v tabulce, kterou si klienti často fotí:

Oblast	Co soud neocení	Co u soudu funguje
Rozsah péče	„Chci svou půlku času.“	Konkrétní režim, který zohlední školu, dojíždění, zdraví a kontinuitu.
Změna poměrů	„Nelíbilo se mi to tenkrát a nelíbí teď.“	Konkrétní, doložitelná změna od poslední úpravy.
Nejlepší zájem dítěte	„Zasloužím si satisfakci za partnerské selhání.“	Stabilita, vazby, potřeby, názor dítěte a funkční režim.
Styk	„Odcizil mi dítě“ bez vlastní snahy.	Doložené úsilí o vztah i v těžkých obdobích.
Přání dítěte	Naučené věty, manipulace.	Autentický, dlouhodobě vyjadřovaný postoj.
Prozatímní rozhodnutí	Návrh bez vyrozumění druhého rodiče, netrpělivost místo naléhavosti.	Doložená potřeba, informace o komunikaci s druhým rodičem, prostor pro vyjádření.
Předběžná vykonatelnost	Obecné fráze v odůvodnění.	Konkrétní okolnosti, konkrétní hrozící újma, zájem dítěte.
Asistovaný styk / zákaz styku	Neomezený „zamrzlý“ režim.	Dočasné opatření s vyhlídkou dalšího kroku a průběžným přezkumem.
Výživné	Odhad bez výpočtu.	Doložené příjmy, majetek, potřeby, logický výpočet.
Zastoupení dítěte	„Za své dítě mluvím já.“	Přijetí opatrovníka jako ochrany dítěte.

Stojíte před opatrovnickým řízením, nebo jste v něm a cítíte, že vám uniká strategie? Věnuji se rodinnému právu a vím, jak tyto případy vést, aby se dítě nestalo nástrojem sporu. Napište nám – na úvodní konzultaci projdeme vaši situaci a řekneme si, co řešit soudem a co raději jinak.

Co vás ve sporu o děti nemine

Bez příkras:

Na mechanickou polovinu času s dítětem nárok nemáte.
Bez změny poměrů se staré rozhodnutí nezmění jen proto, že se vám nelíbí.
Nejlepší zájem dítěte je víc než vaše představa spravedlnosti.
Názor dítěte může rozhodnout a soud ho umí číst hlouběji, než rodiče čekají.
Styk s rodičem není automatický, jeho vyloučení ale nesmí být pohodlná zkratka.
Rychlé rozhodnutí nenahradí dokazování a od roku 2026 ho soud nesmí vydat, aniž vyslechne druhou stranu.
Výživné musí být spočítané, ne odhadnuté.
Dítě má v řízení vlastní hlas a někdo ho hájí.
Nejtvrdší lekce je ale jinde. Opatrovnický spor není soutěž o morální vítězství. Je to zkouška, kdo dokáže své rodičovství přeložit do jazyka potřeb dítěte. Pro dospělé bývá nepříjemná právě proto, že v ní nefunguje nic z toho, co fungovalo v partnerské válce.

Pokud jste uprostřed takového sporu, neřešte ho sami. Obraťte se na advokáta, který se rodinnému právu věnuje, spolupracujte s OSPOD a zkuste se na situaci podívat očima dítěte. Právě tuhle optiku soudy dnes hledají nejvíc.

Použitá judikatura

Texty rozhodnutí najdete v databázi NALUS (Ústavní soud).

- Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3718/25 ze dne 30. 3. 2026
- Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 765/26 ze dne 28. 7. 2026
- Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3672/25 ze dne 17. 3. 2026
- Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2789/25 ze dne 12. 3. 2026
- Usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1863/25 ze dne 18. 3. 2026
- Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1382/26 ze dne 2. 7. 2026
- Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1971/26 ze dne 31. 8. 2026
- Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3700/25 ze dne 5. 2. 2026
- Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3588/25 ze dne 25. 2. 2026
- Usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 191/26 ze dne 13. 2. 2026
- Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1952/25 ze dne 12. 2. 2026
- Usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 611/26 ze dne 18. 3. 2026

Článek byl aktualizován 17. 9. 2026 (doplněna úprava prozatímního rozhodnutí včetně jeho prodloužení a judikatura do 16. 9. 2026, upřesněn výklad usnesení I. ÚS 3588/25 a II. ÚS 191/26). Má informativní charakter a nenahrazuje právní poradenství. Závěry v konkrétním sporu vždy závisí na okolnostech případu a aktuální rozhodovací praxi.

Spor o děti: co musíte vědět jako rodič — a co vás nemine

Mgr. Bára Bartoňková · Publikováno 22. 4. 2026

https://www.iustoria.cz/blog/spor-o-deti-co-musite-vedet-jako-rodic/

Text je dílem chráněným autorským právem. Sdílení celého dokumentu bez úprav je vítáno; přebírání částí do jiných textů jen s uvedením zdroje. © IUSTORIA, advokátní kancelář, s.r.o.